

Кувалдіна О. О.

аспірантка

Інституту економіки промисловості
Національної академії наук України

Kuvaldina Olga

Postgraduate Student

Institute of Industrial Economics
of National Academy of Sciences of Ukraine

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА BEPS

Анотація. У статті розглянуто виклики для податкових режимів, пов'язані із цифровізацією економіки. Проаналізовано особливості впливу цифрової економіки на оподаткування та наукові пропозиції щодо вирішення проблем, пов'язаних із таким впливом. Описано аспекти реформування податкових механізмів у контексті затверджених ОЕСР документів, зокрема Плану дій BEPS та Програми роботи з проблемних питань. Розглянуто компоненти затвердженої ОЕСР Програми роботи з проблемних питань, зокрема Компонент 1 (англ. Pillar One), який містить пропозиції щодо розподілу прав між країнами на оподаткування доходів, отриманих компаніями від транскордонної діяльності, та порядок розподілу прибутку, та Компонент 2 (англ. Pillar Two) – Глобальну пропозицію щодо протидії розмиттю податкової бази (GloBE), яка регламентує правила оподаткування прибутку та запровадження мінімальної ставки оподаткування прибутку транснаціональних корпорацій.

Ключові слова: податок на прибуток, BEPS, цифровізація, податкове регулювання, оподаткування, ОЕСР.

Вступ та постановка проблеми. Ефективна організація системи оподаткування є основою для забезпечення податкових надходжень до державних бюджетів та розвитку бізнесу. Надходження з податку на прибуток, якому належить одне з ключових місць, у 2018 р. в Японії становили 4,1% ВВП, у Канаді – 3,7%, у Великій Британії – 2,9%, у Франції, Німеччині – 2,1%, в Італії – 1,9%, у США – 1,1%, в Україні – 2,98% [1]. Між тим цифровізація економіки зумовлює нові виклики, у тому числі для податкових режимів, та вимагає змін існуючих економічних механізмів.

Водночас перемін урядами виникає проблема переміщення прибутків, мінімізації чи ухилення від сплати податку на прибуток, для вирішення якої Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та країнами «Великої двадцятки» розроблений План протидії розмиттю податкової бази та виведенню прибутку з-під оподаткування (План дій BEPS).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Система оподаткування в умовах цифровізації нині є одними з передових аспектів вивчення науковцями. Вагомий внесок у дослідження питань впливу цифрової економіки на податкове регулювання зробили вітчизняні та зарубіжні науковці: В. Бодров, О. Вієцька, О. Гаркушенко, Є. Леонов, В. Чекіна, Дж. Велла, Дж. Оуенс, Д. Бредбері та ін.

У роботах В. Бодрова проаналізовано світовий та вітчизняний досвід цифровізації економіки та запропоновано шляхи вдосконалення податкового регулювання України [2]. Науковцями В.П. Вишневським, О.М. Гаркушенко, С.І. Князевим, Д.В. Липницьким, В.Д. Чекіною досліджено вплив смарт-промисловості та цифровізації на економічну діяльність, здійснено оцінку трансформаційного потенціалу економіки України [3; 7]. Є. Леонов відзначає, що розвиток інформаційних технологій вимагає інституційних змін та розроблення системи оптимального оподаткування бізнесу та модернізації податкової системи у цілому [8]. Низка вчених у своїх працях акцентує увагу на подальших перспективах розвитку податку на прибуток. О. Вієцька, аналізуючи можливі альтернативи майбутнього розвитку

податку на прибуток, зазначає, що цей податок може бути замінений податком на грошові потоки у місті призначення або податком на виведений капітал [4]. Економісти Дж. Велла, Дж. Оуенс, Д. Бредбері, досліджуючи податкові режими різних країн, аналізували майбутні перспективи податку на прибуток з урахуванням глобальних чинників та нововведень, у тому числі Плану дій BEPS [5].

Проте слід зауважити, що залишаються не дослідженими повною мірою питання, пов'язані з ухиленням від оподаткування податку на прибуток в умовах цифровізації. Вирішення податкових викликів, спричинених цифровою економікою в контексті Плану дій BEPS, є одним з актуальних питань та потребує додаткового дослідження.

Метою даної роботи є аналіз особливостей впливу цифрової економіки на оподаткування в контексті боротьби з ухиленням від оподаткування та виведенням прибутку з-під оподаткування.

Результати дослідження. Світові тенденції, такі як цифрова трансформація, штучний інтелект, використання роботів та крипто валюти, зумовлюють зміни в економіці у цілому та сфері оподаткування зокрема. Характер цифрової економіки дає змогу глобальним компаніям отримувати прибутки в країні без фізичної присутності там, перенести прибуток у юрисдикції з низьким рівнем оподаткування, використовувати нематеріальні активи, які важко оцінити, а також знижувати податкове навантаження, використовуючи дочірні компанії. У цифровій економіці відсутнє єдине розуміння поняття «створення вартості» для цілей оподаткування, і, як результат, існує розрив між тим, де створюється вартість і де сплачуються податки. Наприклад, цифрова корпорація Facebook у 2017 р. хоча отримала 56% доходу та 66% прибутку за межами США, сплатила 92% податків у США і лише 8% в інших, переважно розвинутих, країнах [6, с. 95]. Напруженість у сфері оподаткування посилюється кризою, зумовленою COVID-19, оскільки збільшуються темпи цифровізації економіки та тиск на державні фінанси.

Досліджуючи проблеми цифровізації та оподаткування, В. Чекіна зазначає, що поряд зі збільшенням обсягів операцій із реалізації товарів чи надання послуг через мережу Інтернет, прозорістю та вільним доступом до транзакцій залишаються відкритими питання складності податкового адміністрування, розмивання податкової бази з податку на прибуток та, відповідно, зменшення податкових надходжень. При цьому можливими шляхами вирішення зазначених проблем цифровізації можуть стати уніфікація національного та міжнародного законодавства, поява нових об'єктів оподаткування, розроблення ефективних інструментів для автоматизованого збору податків, перегляд існуючих моделей трансфертного ціноутворення з урахуванням товарів і послуг цифрової економіки та ін. [7, с. 93].

У частині сплати податку на прибуток компанії можуть використовувати різні схеми для його мінімізації чи уникнення, використовуючи трансфертне ціноутворення та схеми роботи контрольованих іноземних компаній. С. Леонов акцентує увагу на тому, що для оптимізації податкових механізмів необхідним є дослідження можливих бізнес-моделей і ланцюгів створення вартості, а також диференціація методів оподаткування та фіскального навантаження в розрізі видів діяльності [8, с. 238].

Європейською Комісією в 2018 р. запропоновано дві ініціативи, спрямовані на регулювання оподаткування цифрового бізнесу в ЄС. Зокрема, перша ініціатива стосується змін правил оподаткування підприємств, щоб прибуток реєструвався та оподатковувався в тому місці, де бізнес має значну взаємодію з користувачами за допомогою цифрових каналів. Друга ініціатива Європейської Комісії має на меті введення проміжного податку доходів, згенерованих цифровою діяльністю, для отримання яких велику роль відіграють користувачі (наприклад, доходи від продажу рекламного Інтернет-простору, діяльності посередників між користувачами Інтернет-торгівлі тощо) [9].

Також низку документів розроблено фахівцями ОЕСР. Заходи, передбачені Планом дій BEPS, спрямовані на введення нових правил щодо сплати податку на прибуток підприємств, запровадження для транснаціональних корпорацій сплати місцевих податків із будь-якого прибутку від продажів, що здійснюються в країні; розкриття контролюючим органам відомостей про розподіл прибутку, продажів та податків по країнах; блокування переведення ними нематеріальних активів із високою вартістю (напри-

клад, інтелектуальної власності та торгових брендів) до низькоподаткових юрисдикцій, фактично не пов'язаних із діловою активністю; підвищення вимог до відкриття іноземних представництв (філій) транснаціональних корпорацій; внесення змін до законодавства для нейтралізації податкових переваг від використання складних фінансових інструментів тощо. Захід 1 План дій BEPS «Оподаткування компаній цифрового сектору економіки» спрямований на врегулювання питання у сфері цифрового бізнесу. Проте в ході спроб імплементації даного заходу так і не було знайдено послідовних рішень, які б комплексно вирішили проблеми країн щодо цифровізації та пов'язаної з нею системи оподаткування [10].

ОЕСР у травні 2019 р. опублікувала Програму роботи з проблемних питань оподаткування, пов'язаних із цифровізацією глобальної економіки (далі – Програма). Цей документ спрямований вирішити проблеми, зумовлені цифровою економікою, та знайти консенсус за нерівномірного оподаткування компаній-продавців, які здійснюють реалізацію товарів чи послуг та отримують дохід без фізичної присутності в юрисдикціях споживачів та/або замовників, так званих «ринкових юрисдикціях» (англ. *the market jurisdictions*). Таким чином, Програма акцентована на економічну присутність та пов'язані із цим правила оподаткування прибутків, а саме вирівнювання та розподілу отриманих прибутків від реалізації товарів та послуг між ринковими юрисдикціями. У межах даного Плану запропоновано низку пропозицій, які можуть бути використані для реформування міжнародного оподаткування в епоху цифрової економіки та запобігання уникненню як подвійного оподаткування, так і неоподаткування [11, с. 11]. Програма орієнтована на запровадження нових міжнародних податкових норм та складається з двох компонентів.

У межах Компоненту 1 запропоновано три пропозиції щодо розподілу між країнами прав на оподаткування доходів компаній: «участі користувачів» (англ. *the user participation*), «маркетингових нематеріальних цінностей» (англ. *the marketing intangibles*) та «значної економічної присутності» (англ. *the significant economic presence*). Зазначені пропозиції різняться між собою метою та сферою перерозподілу прав оподаткування (англ. *the new taxing right*), проте надають більшого обсягу прав оподаткування країнам користувачів та замовників цифрових послуг, коли цінність створюється діловою діяльністю шляхом участі у цих юрисдикціях [10, с. 11].

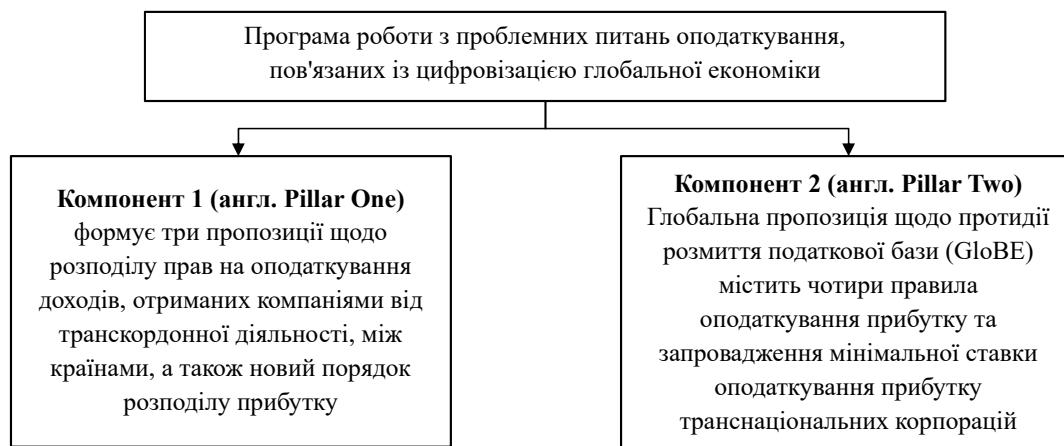

Рис. 1. Структура Програми

Джерело: складено автором за [10, с. 6]

Д. Банн, аналізуючи Компонент 1, наводить приклад, що компанія-виробник, зареєстрована на території Німеччини, витрачає значні ресурси на просування своєї продукції в Індії (просуває торгіву марку, формує списки споживачів та здобуває частку ринку) без фізичної присутності в даній країні. Така діяльність сприяє значним обсягам продажів продукції на території Індії без сплати податку на прибуток там, оскільки цей податок виробник сплачує у Німеччині як країні реєстрації, хоча при цьому ймовірно, що в Індії можуть застосовуватися й інші податки, такі як індійський податок на товари та послуги. Однак Компонент 1 передбачає узгодження міжнародних податкових норм так, щоб Індія могла потенційно оподатковувати частку корпоративного доходу цього виробника. Частка Індії на оподаткування прибутку німецького виробника може визначатися з урахуванням кількох показників, включаючи рівень інвестицій компанії у просування свого продукту клієнтам Індії та сумарною світовою прибутковістю [8].

Як було зазначено вище, дотримуючись правил економічної присутності, юрисдикції, в яких розташовані споживачі товарів чи послуг, мають право на отримання частини податків від компаній-продавців, навіть якщо останні зареєстровані в іншій юрисдикції. У зв'язку з цим Компонентом 1 Програми запропоновано три методи кількісної оцінки обсягу та способу розподілу прибутку компаній-продавців між ринковими юрисдикціями: модифікований метод розподілу залишкового прибутку (англ. *modified residual profit split method*), метод часткового розподілу (англ. *Fractional apportionment method*), метод розподілу прибутку за видами діяльності (англ. *Distribution-based approaches*) [10, с. 12].

Компонент 2 Програми охоплює питання щодо податку на прибуток, які не знайшли вирішення у Плані дій BEPS. Правила, розроблені в рамках цього компоненту, не повинні призводити до оподаткування корпорацій там, де не виникає економічного прибутку, але при цьому і не спричиняти подвійного оподаткування. Розроблена Глобальна пропозиція щодо протидії розмиттю податкової бази (англ. *Global Anti-Base Erosion*, далі – Пропозиція GloBE) спрямована на вирішення BEPS-ризиків щодо виведення міжнародними компаніями своїх прибутків до країн із низькою ставкою податку на прибуток або взагалі звільнених від оподаткування. Пропозиція GloBE спрямована на суттєву координацію міжнародної податкової структури та зміну поведінки платників податків та юрисдикцій.

Метою Пропозиції GloBE є вирішення решти проблем BEPS шляхом упровадження взаємопов'язаних правил [13, с. 6]:

1) правило включення доходу (англ. *an income inclusion rule*), згідно з яким прибуток іноземної філії чи контрольованої компанії підлягатиме оподаткуванню, якщо такий дохід був оподаткований за ефективною ставкою, яка є нижчою за мінімальну ставку;

2) правило обов'язкових платежів (англ. *an undertaxed payments rule*), передбачає накладення оподаткування джерел виплат (включаючи податок на репатріацію) під час здійснення платежу для пов'язаної особи, якщо цей платіж не підлягав оподаткуванню за мініальною ставкою або вище;

3) правило про перехід (англ. *a switch-over rule*), яке підлягає включенню у податкові договори, яке дало б змогу юрисдикції резидента перейти від звільнення від оподаткування до кредитного методу, коли до прибутку, що відноситься до постійного представництва або отриманого від нерухомого майна (яке не входить до складу

нерухомого майна постійного представництва), застосовуються ефективні ставки нижче мінімальної;

4) правило об'єкта оподаткування (англ. *a subject to tax rule*), яке доповнило би правило обов'язкових платежів шляхом оподаткування платежу податком на репатріацію чи іншими податками та коригуванням придатності для пільг по договору за певними статтями доходу, коли платіж не обкладається податком за мініальною ставкою [13, с. 6].

Очікується, що Компонент 1 та Компонент 2 можуть збільшити глобальний прибуток із податку на прибуток підприємств приблизно на 50–80 млрд дол. США на рік. Упровадження Компоненту 1 передбачало б значну зміну способу розподілу податкових прав між юрисдикціями, оскільки права оподаткування приблизно 100 млрд дол. США прибутку можуть бути перерозподілені на ринкові юрисдикції. Це призвело б до незначного збільшення глобальних податкових надходжень. У середньому економіки з низьким, середнім та високим доходами могли б отримати вигоду від прибутків, тоді як «інвестиційні центри», як правило, втрачали податкові надходження. Імплементация Компоненту 2 призведе до значного збільшення доходів від збору інвестицій та суттєво зменшить стимули для членів міжнародних груп компаній вивести прибутки в офшорні юрисдикції, що призведе до збільшення доходів. Оцінюючи сукупний ефект цих реформ, загальний ефект може становити 60–100 млрд дол. США на рік, або приблизно 4% глобальних доходів від збору інвестицій [14].

Отже, Пропозиції GloBE є ще одним етапом на шляху до реформування системи оподаткування. Запровадження мінімальної ставки податку на весь дохід міжнародних груп компаній незалежно від їх фізичного місцезнаходження потенційно може зменшити випадки виведення прибутку з-під оподаткування та сприятиме податковій конкуренції між країнами. Серед науковців не існує одностайної точки зору з питання належного реформування податкового механізму, разом із тим ведуться переговори серед світової економічної спільноти.

Висновки. Таким чином, розглянувши особливості впливу цифровізації на систему оподаткування в контексті BEPS, було визначено, що міжнародні організації здійснюють активне розроблення рекомендацій та нормативних документів із метою регулювання цієї проблеми. Науковцями, своєю чергою, проаналізовано основні підходи та пропозиції щодо реформування податкового сектору з огляду на цифровізацію бізнесу. Прибуток повинен узгоджуватися з тим, де створюється вартість товару або послуги (наприклад, де розташовані клієнти чи споживачі), а не чітко концентруватися на юридичних або договірних умовах. Разом із тим залишається не вирішеним питання шляхів імплементції уніфікованих стандартів оподаткування на рівні національного податкового законодавства. Такі положення повинні враховувати особливості економічного розвитку країн, детальний аналіз спроможності кожної країни до змін фіскального законодавства та умови цифрової економіки, в яких здійснюють свій бізнес багато глобальних компаній, а також заходи, спрямовані на боротьбу з розмиванням податкової бази та виведенням прибутку з-під оподаткування.

Питання майбутнього реформування системи оподаткування в контексті цифровізації та боротьби з розмиванням податкової бази та виведенням прибутку з оподаткування потребує подальших досліджень та аналізу з боку вчених. Необхідним є всебічний аналіз наслідків змін, пов'язаних із BEPS, для податкових режимів різних країн із метою визначення оптимального механізму оподаткування податком на прибуток підприємств.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. Національні рахунки. Валовий внутрішній продукт у фактичних цінах. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 29.10.2020).
2. Бодров В. Податкове регулювання в умовах формування цифрової економіки України. *Економічний вісник. Серія «Фінанси, облік, оподаткування»*. 2018. № 2. С. 30–37.
3. Цифровізація економіки України: трансформаційний потенціал : монографія / В.П. Вишневський та ін. ; за ред. В.П. Вишневського та С.І. Князева. Київ : Академперіодика, 2020. С. 188.
4. Виецкая О. Современные тенденции в налогообложении прибыли корпораций: перспективы налога на выведенный капитал. *Економіка промисловості*. 2018. № 2. С. 24–49.
5. KPMG. Future of the Corporate Income Tax in the world: Is this the end of the CIT as we know it? URL: <https://responsibletax.kpmg.com/page/future-of-the-corporate-income-tax-in-the-world-is-this-the-end-of-the-cit-as-we-know-it> (дата звернення: 16.05.2020).
6. Digital economy report 2019. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/der2019_en.pdf (дата звернення: 21.11.2020).
7. Чекіна В.Д. Смарт-промисловість і податки: точки дотику. *Фінанси України*. 2017. № 11. С. 89–109.
8. Леонов С.О. Совершенствование налоговой системы в контексте развития электронного бизнеса. *Ломоносовские чтения-2019. Секция экономических наук. Экономические отношения в условиях цифровой трансформации* : сборник тезисов выступлений. Москва : МГУ им. М.В. Ломоносова, 2019. 1046 с.
9. European Commission. Fair Taxation of the Digital Economy. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/fair-taxation-digital-economy_en (дата звернення: 28.11.2020).
10. Organization for Economic Cooperation and Development. BEPS Actions. URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/> (дата звернення: 17.04.2020).
11. Organization for Economic Cooperation and Development. Programme of Work to Develop a Consensus Solution to the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy, OECD/G20 Inclusive Framework on BEPS. Paris. 2019. URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/programme-of-work-to-develop-a-consensus-solution-to-the-tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy.pdf> (дата звернення: 03.05.2020).
12. Bunn D. Summary and Analysis of the OECD's Work Program for BEPS 2.0. URL: <https://taxfoundation.org/oecd-work-program-beps-analysis/> (дата звернення: 16.11.2020).
13. Global Anti-Base Erosion Proposal. Pillar Two. 2019. URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/public-consultation-document-global-anti-base-erosion-proposal-pillar-two.pdf.pdf> (дата звернення: 28.11.2020).
14. Tax challenges from digitalisation: A global two-pillar solution could increase tax revenues and support economic activity. URL: <https://oecdecoscope.blog/2020/10/20/tax-challenges-from-digitalisation-a-global-two-pillar-solution-could-increase-tax-revenues-and-support-economic-activity/> (дата звернення: 09.12.2020).

References:

1. State Statistics Service of Ukraine. National accounts. Gross domestic product at actual prices. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 29 October 2020).
2. Bodrev V. (2018) Podatkove reguliuvania v umovah formuvania tsyvrovoi ekonomiky Ukrainy [Tax regulation in conditions of formation digital economy in Ukraine]. *Economic Bulletin. Series: finance, accounting, taxation*, no. 2, pp. 30–37.
3. Vishnevsky V., Harkushenko O., Kniazev S., Lypnytskyi D., Chekina V. (2020) Digitalizatsia ekonomiky Ukrainy: transformatsiyni potentsial [Digitalization of Ukraine economy: transformation potential]. Monograph (Eds. Vishnevsky V. & Kniazev S.). Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine. Kyiv. Akadempriodyka. p. 188.
4. Viietska O. (2018) Sovremennye tendentsii v nalogooblazhenii prybyli korporatsii: perspektivy naloga na vyvedenyi capital [Modern trends in corporate income taxation: perspectives of the withdrawn capital tax]. *Economy of Industry*, no. 2, pp. 24–49.
5. KPMG. Future of the Corporate Income Tax in the world: Is this the end of the CIT as we know it? Available at: <https://responsibletax.kpmg.com/page/future-of-the-corporate-income-tax-in-the-world-is-this-the-end-of-the-cit-as-we-know-it> (accessed 16 May 2020).
6. Digital economy report 2019. (2019). Available at: https://unctad.org/system/files/official-document/der2019_en.pdf (accessed: 21 November 2020)
7. Chekiva V.D. (2017) Smart-promyslovist i podatky: tochky dotyku [Smart-industry and taxes: common ground]. *Finance of Ukraine*, no. 11, pp. 89–109.
8. Leonov E.O. (2019) Sovershenstvovanie nalogovoi sistemi v kontekste razvitiya elektronogo biznesa [Improving the tax system in the context of e-business development]. *Lomonosov Readings-2019. Section of Economic Sciences. Economic relations in the context of digital transformation*: a collection of theses of speeches. Moscow. Faculty of Economics, Lomonosov Moscow State University. P. 1046.
9. European Commission. Fair Taxation of the Digital Economy. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/fair-taxation-digital-economy_en (accessed 28 November 2020).
10. Organization for Economic Cooperation and Development. BEPS Actions. Retrieved from <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/> (accessed: 17 April 2020).
11. Organization for Economic Cooperation and Development. Programme of Work to Develop a Consensus Solution to the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy, OECD/G20 Inclusive Framework on BEPS. Paris. 2019. Available at: <https://www.oecd.org/tax/beps/programme-of-work-to-develop-a-consensus-solution-to-the-tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy.pdf> (accessed 03 May 2020).
12. Bunn D. Summary and Analysis of the OECD's Work Program for BEPS 2.0. Available at: <https://taxfoundation.org/oecd-work-program-beps-analysis/> (accessed 16 November 2020).
13. Global Anti-Base Erosion Proposal. Pillar Two. 2019. Available at: <https://www.oecd.org/tax/beps/public-consultation-document-global-anti-base-erosion-proposal-pillar-two.pdf.pdf> (accessed 28 November 2020).

14. Tax challenges from digitalisation: A global two-pillar solution could increase tax revenues and support economic activity. Available at: <https://oecdoscope.blog/2020/10/20/tax-challenges-from-digitalisation-a-global-two-pillar-solution-could-increase-tax-revenues-and-support-economic-activity/> (accessed 09 December 2020).

ПРОБЛЕМЫ ОБЛОЖЕНИЯ НАЛОГОМ НА ПРИБЫЛЬ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И BEPS

Аннотация. В статье рассмотрены вызовы для налоговых режимов, связанные с цифровизацией экономики. Проанализированы особенности влияния цифровой экономики на налогообложение и научные предложения по решению проблем, связанных с таким влиянием. Описаны аспекты реформирования налоговых механизмов в контексте утвержденных ОЭСР документов, в частности Плана действий BEPS и Программы работы по проблемным вопросам. Рассмотрены компоненты утвержденной ОЭСР Программы работы по проблемным вопросам, в частности Компонент 1 (англ. Pillar One), содержащий предложения по распределению прав между странами на налогообложение доходов, полученных компаниями от трансграничной деятельности, и порядок распределения прибыли, и Компонент 2 (англ. Pillar Two) – Глобальное предложение по противодействию размыванию налоговой базы (GloBE), которая регламентирует правила налогообложения прибыли и внедрение минимальной ставки налогообложения прибыли транснациональных корпораций.

Ключевые слова: налог на прибыль, BEPS, цифровизация, налоговое регулирование, налогообложение, ОЭСР.

INCOME TAXATION ISSUES IN DIGITAL ECONOMY AND BEPS

Summary. The article is devoted to analysis of issues connected with corporate income tax during rapid development and growth of digital economy. Currently, the world is moving towards digitalization in many areas, including economy. This creates many new challenges for both national tax systems and international taxation. One of the most relevant challenges is that multinational groups of companies structure their activities and corporate organization in a specific way to avoid paying corporate income tax. In the world of digital economy, a lot of multinational companies operate in many jurisdictions simultaneously. However, they pay corporate income tax only in the jurisdiction, where such companies are officially registered and avoid taxation in other jurisdictions, even if most of their business activities are carried out in such jurisdictions. Moreover, in order to avoid taxation such companies usually choose low or no tax jurisdictions for registration. Another way to avoid taxation used by multinational companies in operating through subsidiaries. The article analyses the impact of digital economy on taxation and outlines scientific proposals on solving issues connected with such impact. In addition, the article describes main documents of international organizations in this context. The article illustrates main instruments to eliminate unequal taxation of profit. The components of the Programme of Work to Develop a Consensus Solution to the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy, approved by OECD are analysed in the article. The first analysed component is Pillar One, which contains proposals on distribution of rights to tax the companies' income from international activities between the countries and procedure for distributing income. The second analysed component is Pillar Two - Global Anti-Base Erosion (GloBE), which provides rules for taxing income and establishment of minimum tax rate for taxing income of multinational companies. This Pillar includes four rules: an income inclusion rule, an undertaxed payments rule, a switch-over rule and a subject to tax rule.

Key words: corporate income tax, BEPS, digitalization, tax regulation, taxation, OECD.